بانک The Bank

میاشتنی | Monthly | ماهنامه

۱۹۴ گڼه - ۱۴۴۵ صفرالمظفر - ۱۴۰۲ وږی

د ټولنې په هوساینه کې د اسلامي اقتصاد رول

۵ پاڼه

The Afghani (AFN): The Best Performing Currency

P 36

گام های استوار بسوی رشد اقتصادی کشور

صفحه ۱۵

د افغانستان بانک هیڅ شخص یا شرکت ته
د فوریکس آنلاین فعالیتونو جواز صادر کړی نه دی.

بانک

لړلـــــــيک / فهرست

لړليک / فهرست	مخ
فرصت طلایی برای توسعه اقتصادی افغانستان	۱
د ټولنې په هوساینه کې د اسلامي اقتصاد رول	۵
تفاوت های عمده بین نظام های اقتصادی اسلامی و مدرن	۸
د اقتصادي ادغام پیژندنه	۱۱
اقتصادي خبرونه	۱۳
گام های استوار بسوی رشد اقتصادی کشور	۱۵
د افغانستان اقتصادي وضعیت څنګه ښه کولای شو	۱۷
د افغانستان بانک د کړنو او لاسته راوړنو لنډ راپور (دویمه برخه)	۲۲
Afghani (AFN): The Best Performing Currency	۳۱

د امتیاز خاوند: د افغانستان بانک

کتنپلاوی: صدیق الله خالد، احمد جواد سداد او مفتي عبدالله آخندزاده

سرلیکوال: شفیق الله بارز

مسوول مدیر: انور الله حیات

خبریال: سید خالد خالقیار

ډیزاین: خالد احمد فیضي

فوټوژورنالیست: زیرک ملیا

د وېش مسوول: نصرت الله احمدزی

د چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

کال: اوولسم

پته: د افغانستان بانک

ټلیفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

برېښنالیک: magazine@dab.gov.af

ویب پاڼه: www.dab.gov.af

د ثبت ګڼه: ۶۵۸

د مضمونونو او مقالو مسئولیت د لیکوالانو پر غاړه دی. د مجلې د مقالو او انځورونو څخه ګټه اخیستنه د سرچینې په ذکر کولو سره جواز لري.

مسئولیت مضامین و مقالات به نویسنده‌گان آن بر می گردد. استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

فرصت طلایی برای توسعه اقتصادی افغانستان

عوامل متعددی وجود دارد که بر اقتصاد و رشد اقتصادی یک کشور تاثیر می گذارند و می توانند اقتصاد یک کشور را به گونه مثبت یا منفی تحت تاثیر قرار دهند. یکی از عوامل مهم که به طور قابل توجه بر ثبات و رشد اقتصادی تاثیر گذار می باشد، وضعیت امنیتی در یک کشور است. در کشوری که از فضای امن و امنیت، مواردی کمتر جرایم و جنایات، ثبات سیاسی و مصوونیت حقوق شهروندان برخوردار باشد، اعتماد سرمایه گذاران افزایش می یابد، تجارت ها رونق میگیرند، فعالیت های اقتصادی رشد می کنند و راه برای سرمایه گذاری های ملی بین المللی مساعد می گردد که در نتیجه فرصت های کاری افزایش می یابد و باعث بهبود معیارهای زندگی و کاهش فقر گردیده، کشور به سوی تعالی و ترقی گام بر می دارد. برعکس، یک وضعیت امنیتی بی ثبات که با مواردی زیاد جرایم و جنایات، نا آرامی های سیاسی یا درگیری های مسلحانه همراه باشد، می تواند به شدت توسعه اقتصادی را مختل نموده، اعتماد سرمایه گذاران را از بین می برد، فعالیت های تجاری را با مشکل مواجه می سازد و موانع را در زمینه سرمایه گذاری های داخلی و خارجی ایجاد می کند. بنابراین، یک محیط باثبات و امن برای رشد و شکوفایی پایدار اقتصادی حیاتی پنداشته می شود.

امنیت و رشد اقتصادی لازم و ملزوم است

رابطه بین امنیت و رشد اقتصادی یک رابطه مهم و پیچیده است و هر یک از عوامل عمیقاً بر یک دیگر تأثیر گذار می باشد. امنیت محیطی را ایجاد می کند که رشد و ثبات اقتصادی بر آن بنا می شود. وقتی افراد و شرکت ها احساس امنیت می کنند، تمایل بیشتری به پذیرفتن خطر مالی، نوآوری و سرمایه گذاری به وجود می آید. در عین حال، رشد اقتصادی با ایجاد راه های برای رفاه اجتماعی، کاهش نابرابری و رسیدگی به علل اساسی ناامنی و بی ثباتی، به امنیت یک کشور کمک می کند. یک اقتصاد قوی می تواند فرصت‌های شغلی ایجاد کند، نارضایتی های اجتماعی را کاهش دهد و برای افراد در رفاه جوامع خود سهم گرفته خدمات عامه را تمویل، تجارت ها و تشبثات را تقویت و ادارات تنفیذ قانون و امنیتی مؤثر را حمایت کند. ثبات اقتصادی همچنین احتمال ناآرامی ها، بی ثباتی و فعالیت های مجرمانه را کاهش می دهد و امنیت کلی یک ملت را تقویت می کند.

فرصت طلایی برای افغانستان

افغانستان، سرزمین سرشار از منابع و مناظر طبیعی، معادن و آب های فراوان، شاهد چندین دهه جنگ و بی ثباتی بوده است. بی ثباتی و ناامنی های پیوسته پیامد های گسترده ای داشته است و بر همه جنبه های توسعه کشور از جمله اقتصاد، زیربنا و ساختار اجتماعی تأثیر گذاشته است. باوجود این همه نابسامانی ها و چالش ها، در حال حاضر وضعیت امنیتی در افغانستان نسبت به گذشته ها رو به بهبود است که این امر فرصت های جدیدی را برای رشد و ثبات اقتصادی فراهم ساخته و امید به اقتصاد پایدار را قوی و قوی تر نموده است.

برای سال ها، چالش های امنیتی افغانستان مانع پیشرفت و تطبیق پروژه‌های مهم زیربنایی شده است. اثرات مخرب جنگ زیربناهای کشور را تا حد اکثر از بین برد و تاسیسات عمومی را صدمه رسانید. فقدان امنیت، آغاز و تکمیل پروژه های زیربنایی را برای سرمایه گذاران و ادارت انکشافی با مشکل مواجه کرد و مانع رشد و بهبود اقتصادی کشور شد. با وجود چالش های بزرگ، اکنون یک ستاره کوچک امید در آسمان اقتصاد کشور نمودار شده است. با تحولات مثبت در وضعیت امنیتی، افغانستان آماده است تا سفری امیدوار کننده را به سوی احیای رشد و توسعه اقتصادی آغاز کند. بهبود وضعیت امنیتی راه را برای بازسازی و گسترش زیربناهای کشور هموار نموده، زمینه را برای رشد و توسعه اقتصادی پایدار مساعد می سازد. در ذیل فرصت های موجود در افغانستان را مورد بحث قرار میدهیم که به دلیل امنیت خوب می توان میوه و ثمر آن را چید.

زیربنا: ستون فقرات کشور

یکی از فرصت های کلیدی در بخش توسعه زیربناها نهفته است. زیربناهای افغانستان در طول سال ها آسیب زیادی دیده است و مانع تجارت، اتصال و دسترسی به خدمات ضروری شده است. با بهبود امنیت، این کشور اکنون می تواند بر بازسازی شبکه های ترانسپورتی، نیروگاه ها، سیستم های ارتباطی و سایر زیرساخت های حیاتی خود تمرکز کند. راه اندازی و تکمیل موفق پروژه های زیربنایی نه تنها اتصال داخلی را تقویت می کند، بلکه افغانستان را قادر می سازد تا در شبکه های تجارت منطقه ای و بین المللی مدغم شود و رشد اقتصادی و ثبات را تقویت کند. توسعه زیربنا ها با بهبود ارتباطات، تسهیل جابجایی کالاها و خدمات و جذب سرمایه گذاری همراه می باشد و نقشی مهمی در رشد اقتصادی ایفا می کند. با این حال، بدون تدابیر امنیتی مناسب، پروژه های زیربنایی با خطرات قابل توجه روبرو می شوند. سرمایه گذاری در اقدامات امنیتی برای حفاظت از زیربناها نه تنها از این دارایی های حیاتی محافظت می کند، بلکه سرمایه گذاری و فعالیت های اقتصادی بیشتر را تشویق می کند. هنگامی که سرمایه

گذاران می بینند که زیربناها امن است، به احتمال زیاد در صنایع و خدمات مرتبط سرمایه گذاری می کنند و باعث ایجاد فرصت های کاری می شوند. علاوه بر این، زیرساخت‌های امن، تجارت منطقه ای و بین‌المللی را با ارایه مسیرهای حمل و نقل مطمین، کاهش هزینه ها و افزایش رقابت پذیری، ارتقا می دهد.

زیبایی های مسحور کننده

افغانستان سرزمین زیبایی های مسحور کننده است. احیای صنعت سیاحت افغانستان پتانسیل بسیار زیادی برای توسعه اقتصادی دارد. میراث فرهنگی غنی، مناظر طبیعی و مکان های تاریخی این کشور از دیر مورد توصیف و قدردانی بازدید کنندگان قرار گرفته است. متاسفانه، چالش های امنیتی گذشته بسیاری از گردشگران را از کشف زیبایی های افغانستان باز داشته است. اما با بهبود وضعیت امنیتی، افغانستان می تواند بار دیگر به مقصدی مورد علاقه برای سیاحان تبدیل شود. سیاحت می تواند باعث جلب اسعار شود، فرصت های شغلی ایجاد کند و صنایع مانند مهمان داری، حمل و نقل و صنایع دستی را رشد دهد و رونق اقتصادی جوامع را تقویت کند.

منابع طبیعی دست نخورده

افغانستان دارای منابع طبیعی فراوان از جمله معادن می باشد. ثروت معادن دست نخورده این کشور فرصت مهمی برای رشد و توسعه اقتصادی است. با اتخاذ تدابیر امنیتی مناسب، افغانستان می تواند سرمایه گذاری و تخصص را برای توسعه مسوولانه و پایدار بخش معادن خود جذب نماید. استخراج معادن می تواند به ایجاد شغل، درآمدزایی، تنوع اقتصادی، کاهش وابستگی به کمکهای بشری و تقویت ثبات اقتصادی درازمدت کمک کند.

آب های فراوان

منابع آب افغانستان پتانسیل تولید برق آبی را نیز در خود جا داده است. ساخت بندها و توسعه پروژه های برق نه تنها می تواند برق

مـورد نیاز مردم را تامین کند، بلکه فرصت های اقتصادی را نیـز توسعه می دهد. دسترسی مطمین به برق برای صنعـتـی شـدن و ترویج کارآفرینی مهم است. این امر مـی تـوانـد بـاعـث رشـد بخش‌های تولیدی، تسهیل پیشرفت های تکنالوژیکـی و بـهـبـود کیفیت کلی زندگی مردم افغانستان شود.

سفر پرچالش است اما غیرممکن نیست

رابطه پیچیده بین امنیت و رشد اقتصادی نیازمنـد یـک رویـکـرد متعادل و یکپارچه برای تقویت ثبات مـی بـاشـد. هـر دو عـامـل منحصر بر یکدیگر است و یکدیگر را تقویت می کـنـنـد. نـادیـده گرفتن یکی به قیمت دیگری می تواند پیشرفت کلی را تضعـیـف کند. دولت باید اهمیت وابستگی امنیت و رشد اقتصادی را درک نموده روی اقداماتی سرمایه گذاری کنند که ثبات را تضمین مـی کند و همزمان توسعه اقتصادی فراگیر و پایدار را ترویج می کـنـد. با پرداختن به چالش‌ها و فرصت های پیچیده موجود در این رابطه، جوامع می‌توانند به سوی آینده ای با امنیت پایدار، رشد اقتـصـادی قوی و رفاه مشترک تلاش کنند. مسیر رشد و توسعـه اقـتـصـادی پایدار بدون چالش نیست. انتقال به سوی آینده ای امـن و مـرفـه نیازمند تلاش های هماهنگ دولت، شرکای بین المللی و در کـل جامعه افغانستان است. ضروری است تا امنیت همچـنـان اولـویـت اصلی دولت افغانستان باشد. تلاش های مستمر برای تقویت اجرای قانون، تقویت امنیت مرزی، ثبات سیاسی و مبارزه بـا جـرایـم و تروریزم برای ایجاد یک محیط امن برای رونـق فـعـالـیـت هـای اقتصادی ضروری است. علاوه بر این، دولت باید ایجاد چارچوب های قانونی موثر و حمایت از حقوق شهروندان را بـرای ایـجـاد محیط مناسب برای سرمایه گذاری، کارآفریـنـی و نـوآوری در اولویت قرار دهد.

نقش دولت و جامعه جهانی

شرکای بین المللی می توانند نقش مهمی در حـمـایـت از سـفـر افغانستان به سوی رشد و ثبات اقتصادی و امنیتی ایـفـا کـنـنـد. از طریق کمک های توسعه ای، تخنیکی و ظرفیت سازی، و فرصـت های سرمایه گذاری در افغانستان، جامعه بین المللی می تـوانـد بـه ایجاد زیرساخت های لازم، تقویت نهادها و حمایت دوامـدار بـه مردم افغانستان دست یاری دهد و با ترویج مشارکت های تجاری و تسهیل دسترسی به بازارهای جهانی می تـوانـد بـه افـغـانـسـتـان همکاری کند تا از امنیت خوب فعلی برای رشد اقتصادی پـایـدار استفاده کند. علاوه بر این، همکاری بین کشورها می تـوانـد بـه اشتراک گذاری اطلاعات، تلاش های مشترک و بـرنـامـه هـای ظرفیت سازی و تقویت امنیت در سطوح منطقه ای و جـهـانـی را تسهیل کند.

دولت افغانستان باید حکومتداری خوب، شفافیت و حـاکـمـیـت قانون را برای جذب سرمایه گذاری مستقیم خـارجـی و ایـجـاد محیطی مناسب برای رونق تجارت ها در اولویـت قـرار دهـد. بـا استفاده از پتانسیل بخش هایی مانند زراعت، معادن، سـیـاحـت و انرژی های تجدید پذیر، افغانستان می تواند اقتصاد خود را متحول کند، وابستگی به کمک های خارجی را کاهش دهـد و آیـنـده روشن تری را برای مردم خود رقم بزنند. از طـریـق تـلاش هـای جمعی و همکاری، جامعه بین المللی و دولت افغانستان می توانند از این فرصت برای ایجاد یک اقتصاد انعطاف پذیر، فراگیر و مرفه استفاده کنند.

انورالله حیات

مدیر نشرات د افغانستان بانک

د ټولنې په هوساینه کې د اسلامي اقتصاد رول

ټولنیز عدالت د ټولنې یو له مهمو اړتیاوو څخه ګڼل کیږي چې د ټولو وګړو ترمنځ د منابعو، فرصتونو او امتیازاتو په عادلانه ویش تمرکز کوي. د ټولنیز عدالت موخه په ټولنه کې د نژادي، توکمیز، جنسیتي، او د ټولنیز اقتصادي وضعیت سیستماتیک تبعیض له منځه وړل دي. په یوه ټولنه کې ټولنیز عدالت له خورا ډیر ارزښت څخه برخمن وي ځکه چې بشري حقونه تضمینوي، مساوات ته وده ورکوي، او د یوې داسې ټول شموله ټولنې رامنځته کولو لپاره لاره هواروي چې هرڅوک پکې د پرمختګ لپاره مساوي فرصت ولري. پر دې سربیره، ټولنیز عدالت بیوزلي په ګوته کوي، تنوع او شمولیت ته وده ورکوي، او د وګړو او ټولنو د ځواکمنولو له لارې

خلکو ته د مساوي حقونو ورکولو په مټ ټولنيز يووالي کې مرسته کوي.

د نړۍ په اقتصادي سيستمونو کې د ټولنيز عدالت لپاره بيلابيلې اډانې شتون لري هر يو يې د يو له بل سره په لږوډېر توپير هڅه کوي ترڅو په ټولنه کې عدالت تامين شي. اسلامي اقتصاد چې د شريعت د اصولو په رڼا کې عمل کوي، پر ټولنيز عدالت، د منابعو عادلانه ويش او په ټولنه کې د ټولنې پر هوساينې ټينګار کوي. د اسلامي اقتصاد موخه دا ده چې د ټولنيزې هوساينې د ودې، د اقتصادي توپيرونو په کمولو او د عدالت په پام کې نيولو سره داسې يوه ټولنه رامنځته کړي چې د وګړو حقوق پکې په مساوي توګه خوندي وي. د ټولنيز عدالت او د مساوي پرمختګ لپاره د اسلامي اقتصاد کليدي اصول او ميکانيزمونه په لاندې ډول بيانيږي.

د ټولنيزې هوساينې اصول

اسلامي اقتصاد په اقتصادي راکړه ورکړه کې د عدالت او عدل پر اصولو ټينګار کوي. پدې کې د شتمنيو عادلانه ويش، مساوي فرصتونه، او د انفرادي او ډله ايزو حقونو ساتنه شامله ده. اسلامي قانون استحصال، سود او هر ډول اقتصادي بې عدالتي منع کوي .د عدل و انصاف اصول د اسلامي اقتصادي نظام اساسي رکن دی. په اسلامي لارښوونو کې د يوې هوسا ټولنې او د وګړو مساوي حقونو د تامينولو لپاره پر عدالت او عدل ډېر زيات ټينګار شوی دی او موخه يې دا ده ترڅو هيڅ فرد يا ډله په ناحقه زيانمن نشي او يا ناحقه امتياز ترلاسه نکړي. همداراز اسلامي اقتصاد د استثمار، سود، او غير عادلانه سوداګريزو کړنو خلاف دی چې د ټولنيزې نابرابرۍ لامل کيږي. اسلامي اقتصاد سربيره پر دې چې انفرادي نوښت او تشبث ته وده ورکوي، د ټولنې د ټولو غړو د بنسټيزو اړتياوو پوره کول هم تشويقوي.

همدارانګه، زکات چې د يو وګړي د شتمنۍ او عايد په رڼا کې د خيرات يوه لازمي بڼه ده، د شتمنيو په بيا ويشلو، د نيازمندانو او بيوزلو لاسنيوي، د هغوی د اړتياوو په پوره کولو او د ټولنيز عدالت په ټينګښت کې مهم رول لوبوي. د زکات اصلي موخه د شتمنيو بيا ويش او د ټولنيزې نابرابرۍ په نښه کول دي ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې شتمن وګړي د بيوزلو وګړو د هوساينې په برخه کې مرسته کوي. د زکات په ورکولو سره، اسلامي تعليمات د ټولنيز مسؤليت احساس او د هغو خلکو سره خواخوږي هڅوي چې له اقتصادي پلوه ضعيف دي. د شتمنۍ دا بيا ويش د شتمنو او بې وزلو ترمنځ د واټن په کمولو کې مرسته کوي، او يوې لازياتې عادلانه ټولنې ته وده ورکوي. سربيره پر دې، زکات د شتمنو د شتمنيو د پاکوالي وسيله ده، او دوی هڅوي چې په رفاهي کارونو کې ښکيل شي. په زکات باندې د تاکيد له لارې، اسلامي اقتصادي نظام هڅه کوي چې ټولنيز عدالت رامنځته کړي، ترڅو ډاډ ترلاسه کړي چې شتمني د ټولنې د ښه والي لپاره وکارول شي. له دې لارې اسلامي اقتصادي نظام د يوې داسې عادلانه او مساوي ټولنې د رامنځته کولو په لټه کې وي چې پکې هرڅوک د پرمختګ او د ټولنې په ټوليزه ښيګڼه کې ونډه ولري.

د ټولنيزې هوساينې لارې چارې

اسلامي اقتصاد د ټولنيزې هوساينې لپاره بيلابيلې لارې چارې لري چې په عملي کولو سره يې ټولنه د عدل و انصاف او مساوي حقونو په لور درومي. د بيلګې په توګه وقف چې د خيريه موخو لپاره د ملکيت وقف کولو ته وايي، په اسلامي

اقتصاد کې، د ټولنیزې هوساینې په وده کې مهم رول لوبوي. وقف شوي ملکیتونه، لکه ځمکه یا ودانۍ، عاید تولیدوي چې د عامه هوساینې د بیلابیلو موخو، لکه تعلیم، روغتیا، او د بېوزلۍ کمولو لپاره کارول کیږي.

همدارنګه، اسلامي بانکوالي، چې د اسلامي شریعت له اصولو او لارښوونو سره سم فعالیت کوي، د اسلامي اقتصادي نظام یوه مهمه برخه تشکیلوي. دا بانکوالي د دودیزې بانکوالۍ څخه توپیر لري او د سود (ربا) کارول پکې ممنوع دي او په هغو فعالیتونو کې ښکیلتیا او پانګونه پکې ممنوع ده چې ناخرګندتیا او غرر پکې شامل وي. اسلامي بانکوالي پر اخلاقي او د ټولنیز مسؤلیت رامنځته کوونکو مالي کړنو ته وده ورکولو باندې تمرکز کوي. د اسلامي بانکوالۍ اصلي مفهوم د ګټې او تاوان شریکول دي، چې بانک او مشتري دواړه پکې د پانګونې په خطرونو او زیان او ګټه کې شریک وي. دا اصول د شتمنیو مساوي ویش هڅوي او د بانک او مشتریانو ترمنځ د شراکت پر بنسټ چلند ته وده ورکوي. پر دې سربېره، په اسلامي بانکوالۍ کې نور مالي ابزارونه هم شامل دي لکه اجاره، مضاربه، او مرابحه. دا ابزارونه د اقتصادي فعالیتونو د آسانتیا لپاره جوړ شوي دي او د عدالت، روڼتیا، او ټولنیزې هوساینې اصولو په رڼا کې ترسره کیږي. اسلامي بانکوالي په نړیواله کچه د پام وړ شهرت ترلاسه کړی، او ډیری مالي ادارې د اشخاصو او سوداګریزو اړتیاوو د پوره کولو لپاره د شریعت سره مطابقت لرونکي محصولات او خدمات وړاندې کوي. څېړنې ښيي چې اسلامي بانکوالي مالي خدماتو ته د خلکو لاسرسی زیاتوي، د بېوزلۍ په کمولو کې مرسته کوي او ټولنیز عدالت ته لاره هواروي.

اسلامي اقتصاد کوچنیو پورونو ورکولو ته ډیر اهمیت ورکوي. د دې پورونو موخه د محرومو اشخاصو او ټولنو لاسنیوی کول او هغوی په مالي ډول پیاوړي کول دي. د کوچنیو پورونو بنسټونه د اسلامي اصولو په رڼا کې فعالیت کوي، د سود څخه پاک پورونه ورکوي او د متشبثانو مالي ملاتړ کوي ترڅو اقتصادي بسیاینې ته لاره هواره کړي او د بیوزلۍ په کمولو کې ارزښتمن رول ولوبوي.

اسلامي اقتصاد په ټولنه کې د اتفاق او یووالي او د وګړو لخوا د یو بل لاسنیوي باندې خورا ډیر ټینګار کوي. وګړي هڅول کیږي چې د خیرات و صدقې، همکارۍ، او رضاکارانه ټولنیزو فعالیتونو له لارې د یو بل ملاتړ او مرسته وکړي. دا د ګډ مسؤلیت احساس ته وده ورکوي او ټولنیز جوړښت پیاوړی کوي.

د پورته ذکر شوو اصولو او لارو چارو په رڼا کې ویلای شو چې ټولنیزه هوساینه او ټولنیز عدالت د اسلامي اقتصاد له مهمو اصولو څخه دي چې د عدالت، مساوات او ټولنیز مسؤلیت پر بنسټ ولاړ دي. د زکات، وقف، اسلامي بانکوالۍ، کوچنیو پورونو، او د ټولنیز مسوولیت احساس په څیر لارو چارو په مټ اسلامي اقتصاد هڅه کوي ترڅو یوه عادلانه او مساوي ټولنه رامنځته کړي او د بې وزلۍ کمولو او ټولنیزې هوساینې ته وده ورکړي. د دې اصولو او میکانیزمونو په عملي کولو سره، ټولنې کولای شي د دوامداره او ټول شموله پرمختګ په لور چټک ګامونه واخلي او د وګړو هوساینه تضمینه کړي.

سید خالد خالقیار

د نشراتو ارشد آفیسر

تفاوت های عمده بین نظام های اقتصادی اسلامی و مدرن

در طول تاریخ، نظام های اقتصادی مختلفی در کشور های جهان رایج بوده که هر کدام آن ویژگی ها و تاثیرات متمایز خود را بر جامعه داشتند. این سیستم ها چشم انداز جهانی را شکل داده و بر روند تمدن بشری تاثیر گذاشته اند. قبل از ظهور اسلام، جوامع عمدتاً تحت نظام های اقتصادی متفاوتی مانند فیودالیزم، مرکانتیلیزم و غیره تنظیم می شدند. فیودالیزم در اروپای قرون وسطی حاکم بود، و بر اساس این سیستم رعیت ها در بدل محافظت از اربابان خود، زمین را کار می کردند. از سوی دیگر، مرکانتیلیزم بر انباشت ثروت از طریق تجارت و استعمار متمرکز بود و دولت نقش غالب را در امور اقتصادی ایفا می کرد. یکی از نظام های اقتصادی قابل توجهی که در قرن هفتم میلادی پدید آمد و امروزه نیز حضور چشمگیری دارد، نظام اقتصادی اسلامی است. نظام اقتصادی اسلام طی قرون متمادی فراز و نشیب های خاص خود را داشته است. در طول عصر طلایی اسلامی (قرن ۸ تا ۱۴ میلادی)، تمدن اسلامی با پیشرفت هایی در تجارت، امور مالی و دانش و تعلیم به قله های توسعه رسید. تاجران اسلامی در تسهیل تجارت بین‌المللی و ایجاد شبکه های تجاری که از اروپا تا آسیا را در بر می گرفت، نقش عمده داشتند.

در حال حاضر، چشم انداز اقتصاد جهانی

با ترکیبی از سیستم های مختلف، از جمله اقتصادهای سرمایه داری، سوسیالیستی و مختلط مشخص می شود. نظام سرمایه داری با تاکید بر مالکیت خصوصی، رقابت در بازار و به حداکثر رساندن سود، نظام اقتصادی غالب در بسیاری از نقاط جهان، به ویژه در کشورهای غربی بوده است. از سوی دیگر، سوسیالیسم از مالکیت عمومی منابع و توزیع مجدد ثروت برای دستیابی به برابری بیشتر حمایت می کند. علاوه بر این، بسیاری از کشورها با جمعیتی عمدتاً مسلمان به دنبال گنجاندن عناصر اقتصاد اسلامی در ساختارهای حکومتی خود بوده اند. اقتصاد اسلامی در سطح جهانی شهرت یافته است و بانک‌های اسلامی، صندوق های سرمایه گذاری، و صکوک هم در کشورهای با اکثریت مسلمان و هم در کشورهای غیراسلامی رایج شده اند. با درنظرداشت سیستم های اقتصادی، گفته می توانیم که در حال حاضر در بسیاری از کشورها اقتصاد مدرن و اقتصاد اسلامی رایج می باشد.هر دو سیستم مذکور نظر به اصول، ارزش ها و میکانیزم های اساسی از همدیگر متفاوت بوده و منعکس کننده تاثیرات عقیده، فرهنگ و ایدیولوژی های سیکولار می باشد. درک تفاوت ها بین این دو نظام اقتصادی برای درک رویکردهای متنوع برای ایجاد و توزیع ثروت و رفاه اجتماعی بسیار مهم است. درین مقاله تفاوت های عمده بین اقتصاد مدرن و اقتصاد اسلامی به بحث گرفته شده است که ذیلاً بیان می گردند.

اصول اقتصادی

اقتصاد اسلامی که ریشه در اصول و آموزه های اسلام دارد، در بین نظام های اقتصادی از جایگاه ویژه برخوردار است. اقتصاد اسلامی بر پیش برد فعالیت های اقتصادی با ملاحظات اخلاقی باور دارد و تاکید بر عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه ثروت و منع ربا می کند. این اصول برگرفته از کتاب مقدس اسلام و سنت و تعالیم حضرت محمد (ص) است. اهداف اقتصاد اسلامی فراتر از رفاه مادی است و به دنبال ایجاد یک جامعه فراگیر و عادلانه می باشد.

از سوی دیگر، اقتصاد مدرن نظام های اقتصادی گوناگونی مانند سرمایه داری، سوسیالیسم و اقتصاد های مختلط را در بر می گیرد. اقتصادهای مدرن نوعاً ماهیتی سیکولار دارند که توسط نظریه ها و اصول اقتصادی که از سوی دانشمندان و متفکران در طول قرن ها توسعه یافته، هدایت می شوند. اقتصاد مدرن تاکید زیادی بر کارایی و رشد اقتصادی و پیگیری رفاه فردی و اجتماعی دارد. در این سیستم فاکتورهای بازار و مداخلات دولت برای دستیابی به نتایج اقتصادی مطلوب یکجا عمل می کنند.

منع ربا

یکی از تفاوت های اساسی این دو نظام، برخورد با ربا است. اقتصاد اسلامی، اخذ و پرداخت ربا را منع کرده و آن را استثماری و زیان بار برای رفاه جامعه می داند. این ممنوعیت منعکس کننده این باور است که پول نباید به خودی خود پول بیشتری تولید کند و مبادلات اقتصادی باید مبتنی بر عدالت، همکاری و تقسیم خطر باشد. برعکس، اقتصاد های مدرن به طور کلی معاملات مبتنی بر ربا را پذیرفته و آن را تسهیل می کنند. علاوه بر این، اقتصاد های مدرن ربا را به عنوان جزء اساسی سیستم های مالی می شناسند که قرضه دهی، قرضه گیری و سرمایه گذاری را تسهیل می کند.

چارچوب اخلاقی

موارد اخلاقی نیز نقش تعیین کننده ای در فرق بین اقتصاد اسلامی و اقتصاد مدرن بازی می کند. اقتصاد اسلامی بر اهمیت انجام فعالیت‌های اقتصادی به شیوه ای اخلاقی تأکید می کند. تجارت منصفانه، صداقت، شفافیت و اجتناب از معاملات مربوط به کالاها یا فعالیت های ممنوعه مانند الکول، قِمار و گوشت خوک را

ترویج می کند. چارچوب اخلاقی اقتصاد اسلامی عمیقاً ریشه در تعالیم اسلامی دارد و هدف آن ایجاد فضای اقتصادی عادلانه و پرهیزگار است. در اقتصاد های مدرن، ملاحظات اخلاقی نیز وجود دارد، اما این ملاحظات بجای اصول دینی یا اخلاقی خاص، اغلب با رعایت از قانون، حمایت از مصرف کننده، و مسئولیت اجتماعی شرکت ها ارتباط دارد.

مالکیت و توزیع ثروت

تمایز کلیدی دیگر در مالکیت و توزیع ثروت نهفته است. اقتصاد اسلامی از توزیع عادلانه ثروت دفاع و آن را تشویق می کند و از تمرکز افراطی ثروت در دست افراد محدود جلوگیری می کند. علاوه بر این، اقتصاد اسلامی بر مفهوم زکات که یک سیستم صدقه دادن است، تاکید می ورزد. زکات به عنوان مکانیزمی برای توزیع مجدد ثروت و حمایت از نیازمندان عمل می کند زیرا هر آن کسی که یک حد معین ثروت را داشته باشد، مکلف است زکات دهد. علاوه بر این، اقتصاد اسلامی تأسیس وقف را ترویج می کند که به رفاه اجتماعی و امور خیریه کمک می کند.

در اقتصادهای مدرن، توزیع ثروت متفاوت است، به طوری که برخی از سیستم ها اجازه انباشت ثروت و حقوق مالکیت خصوصی را می دهند. تدابیری مانند مالیات و برنامه های رفاه اجتماعی اغلب برای رسیدگی به نابرابری درآمد به کار گرفته می شود.

ابزارهای مالی

اقتصاد اسلامی ابزارهای مالی خاص که با اصول اسلامی مطابقت دارد، مانند مشارکت در مفاد یا مضاربه، مرابحه و سرمایه گذاری مشترک یا مشارکه را ارائه می دهد. هدف این ابزارها اجتناب از معاملات مبتنی بر ربا و ترویج اشتراک در ریسک است.

برعکس، اقتصاد های مدرن از طیف وسیعی از ابزارهای مالی، از جمله قرضه ها، اوراق قرضه، سهام و محصولات مختلف مالی پیچیده استفاده می کنند. این ابزارها برای به حداکثر رساندن بازده، مدیریت ریسک و تسهیل سرمایه گذاری و جریان سرمایه طراحی شده اند.

نتیجه گیری

در نتیجه، اقتصاد اسلامی و اقتصاد مدرن تفاوت های چشمگیری در اصول، ارزش ها و سازوکارهای خود نشان می دهند. اقتصاد اسلامی اصول خود را از آموزه های اسلام استخراج می کند که بر عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه ثروت و منع ربا تأکید دارد. این سازمان در چارچوب اخلاقی عمل نموده و تجارت منصفانه را ترویج و از فعالیت های ممنوعه اجتناب می کند. از سوی دیگر، اقتصادهای مدرن توسط نظریه های اقتصادی سیکولار به پیش برده می شود که بر رشد و کارایی اقتصادی، و رفاه فردی تمرکز دارند. آنها امکان معاملات مبتنی بر ربا را می دهند و طیف وسیعی از ابزارهای مالی را به کار می گیرند.

اقتصادهای اسلامی یکجا با سیستم های اقتصادی مدرن نیز می تواند عمل کند زیرا بسیاری از کشورهای با اکثریت مسلمان دارای اقتصادهای مختلط می باشند که هم اصول اسلامی و هم شیوه های اقتصادی متعارف را در بر می گیرند. اجرا و تفسیر اصول اقتصادی اسلامی نیز در بین کشورها و دانشمندان مختلف می تواند متفاوت باشد. درک این تفاوت ها بینش های ارزشمندی را در مورد سیستم های اقتصادی متنوعی که دنیای امروز ما را شکل می دهند، ارائه می دهد.

د اقتصادي ادغام پېژندنه

اقتـصـادي ادغـام يـا Economic Integrationد هغه تنظيم څخه عبارت دی چې د هيوادونو ترمنځ د سوداګريزو خنډونو د لمنځه وړلو،کمولو او يا هم د پولي او مالي پاليسيو د همغږی‌لپاره کارول کيږي. داقتصادي ادغام موخه د توليدوونکو او مصرفوونکو د لګښتونو کمښت او په ټرون کې د شته هيوادونو ترمنځ د تجارت پراخول دي.اقتصادي ادغام ځيني وختونه سيمه ييز ادغام ته راجع کيږي او کله ناکله د ګاونډيوهيوادونو ترمنځ رامنځته کيږي.کله چې سيمه ييز اقتصادونه پر ادغام هوکړې ته ورسيږي، سوداګريز خنډونه کميږي، همدارنګه اقتصادي او سياسي همکاری زياتيږي.

متخصصين د اقتصادي ادغام اوه پړاوونه را پېژني چې په لاندې ډول دي:

۱: د سوداګری يوه غوره سيمه

۲: د آزادې سوداګری يوه سيمه

۳:د ګمرکونو يوه ټولنه

۴: عام بازار

۵:اقتصادي ټولنه

۶:اقتصادي او پولي ټولنه

۷: بشپړه پولي ټولنه (د مالي پاليسی کامله همغږي او يوه بشپړه پولي ټولنه)

د اقتصادي ادغام ګټې:

د اقتصادي ادغام ګټې په دريو برخو ويشل شوي دي لکه د سوداګری رامنځته کول، د کاري فرصتونو ايجادول او د غړو هيوادونو ترمنځ مرسته او همکاري، په ځانګړې توګه اقتصادي ادغام د دې لامل کيږي ترڅو سوداګريزلګښتونه کم، د توکو او خدمتونو موجوديت زيات، د اغېزناکتوب زياتوالی چې په پايله کې د پيرلو د ځواک د زياتوالي سبب ګرځي.

۱: اقتصادي ادغام د غړو هيوادونو ترمنځ د توکو او خدمتونو موجوديت زياتوي (سوداګری ته وده ورکوي)، سوداګريز لګښتونه کموي او په پايله کې د پيرلو ځواک ډيروي.

۲: د سوداګری د آزادی له امله د بازارونو پرمختيا، د ټکنالوژی شريکېدل او د پولو ترمنځ د پانګونې ډيروالی، چې په پايله کې د ګمارنې کچه لوړيږي.

۳: د هيوادونو ترمنځ سياسي همکاري هم د پياوړو اقتصادي اړيکو له امله وده کولای شي، چې دا چاره په سوله ييزه

توګه د شخړو د حل لپاره زمینه برابروي او د ثبات لامل ګرځي.

د اقتصادي ادغام زیانونه:

اقتصادي ادغام د ګټو ترڅنګ زیانونه هم لري. دغه زیانونه په درېیو برخو ویشل شوي دي، چې په لاندې ډول دي:

۱: د سوداګرۍ انحراف: سوداګري له غړیتوب پرته هیوادونو څخه غړو هیوادونو ته اړول، حتا که د غړو هیوادونو لپاره په زیان هم تمامه شي.

۲: ملي حاکمیت له منځه وړل: د اقتصادي ټولنې غړي په ټوله کې اړ دي چې د سوداګرۍ، پولي پالیسۍ او مالي پالیسیو قواعدو ته غاړه کېږدي چې د نا ټاکل شوي بهرنۍ پالیسي جوړونکي ادارو لخوا رامنځته شوي وي.

۳: د استخدام لیږد او کمښت: اقتصادي ادغام په پایله کې شرکتونه خپل تولیدي عملیات د اقتصادي ټولنې دننه داسې ساحو ته لیږدوي چې د کار ارزانه نرخونه لري. برعکس، کارکوونکي کېدای شي هغو سیمو ته لاړ شي چې ښه معاش او د کار فرصتونه ولري.

لکه څرنګه چې اقتصادپوهان او پالیسي جوړونکي پدې باور دي چې اقتصادي ادغام د پام وړ ګټو لامل کیږي، ډیرې اداري هڅه کوي چې په هیوادونو او سیمو کې د اقتصادي ادغام کچه اندازه کړي. د اقتصادي ادغام اندازه کولو میتودولوژي په عمومي ډول ډیرې اقتصادي شاخصونه لري چې په کې د توکو او خدمتونو سوداګري، د پولې هاخوا د پانګې جریان، د کارګرو کډوالي او نور شامل دي. د اقتصادي ادغام په ارزونه کې د اداري د هوکړې اقدامات هم شامل دي، لکه د سوداګریزو ټولنو غړیتوب او د هغو بنسټونو پیاوړتیا چې د مصرف کوونکي او پانګوالو حقونه خوندي کوي.

په حقیقي نړۍ کې د اقتصادي ادغام بیلګې:

۱: اروپایي ټولنه

دا ټولنه په ۱۹۹۳ کال کې جوړه شوې ده او اوس مهال ۲۷ غړي هیوادونه لري. د ۱۹۹۹ کال راهیسې ۱۹ هیوادونو (یورو) د خپل مشترك پولي واحد په حیث منلې ده. د نړیوال بانک د معلوماتو له مخې په ۲۰۲۰ کال کې اروپایي ټولنې د نړۍ د ناخالص کورني تولید ۱۸ سلنه جوړوله. بریتانیا کې په ۲۰۱۶ کال کې له اروپایي ټولنې د وتلو لپاره رایه اچونه وشوه. د ۲۰۲۰ په جنورۍ کې د بریتانیا قانون جوړونکو او د اروپا پارلمان د بریتانیا د وتلو لپاره رایه ورکړه. انګلستان په رسمي توګه د ۲۰۲۱ کال د جنوري په لومړۍ نېټه له اروپایي ټولنې څخه جلا شو.

۲: د شمالي امریکا د ازادې سوداګرۍ تړون (NAFTA):

د شمالي امریکا د آزادې سوداګرۍ تړون (NAFTA) یو تړون دی چې د شمالي امریکا درې هیوادونه لکه متحده ایالات، کاناډا او مکسیکو سره یوځای کړي ترڅو په شمالي امریکا کې د سوداګرۍ بلاک جوړ کړي. د تړون موخه د سوداګرۍ لګښتونه کمول او شمالي امریکا د نړیوال بازار په ځای کې د سیالۍ وړ سوداګریز بلاک جوړول دي.

۳: (د آسیا-پاسیفیک) اقتصادي همکاري:

د آسیا-پاسیفیک اقتصادي همکارۍ (APEC) یو سیمه ییز اقتصادي فورم دی چې په ۱۹۸۹ کې تاسیس شوی ترڅو د آسیا – آرام سمندر د مخ پر ودې متقابل انحصار څخه ګټه پورته کړي. د آسیا پاسفیک ټولنه ۲۱ غړي هیوادونه دا موخه لري چې د متوازن، ټول شموله، دوامداره، نوښت، خوندي ودې او د سیمه ییز اقتصادي ادغام ګړندي کولو له لارې د سیمې د خلکو لپاره ډیره هوساینه او پرمختګ رامنځته کړي.

بصیر احمد حلیمی

د حقیقی سکتور ارشد مدیر

د پولي سیاست لوی آمریت

ماخذونه:

1: https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/economic-integration

2: https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/north-american-free-trade-agreement-nafta/?campaignid

3: https://www.apec.org/about-us/about-apec

4: https://www.investopedia.com/terms/e/economic-integration.asp

اقتصادي خبرونه

آغاز کار نزدیک به ۹۰ پروژه در کشور

وزارت فواید عامه گفته است که کار نزدیک به ۹۰ پروژه به ارزش بیش از ۲ میلیارد افغانی در سراسر کشور آغاز شده است.

اشرف حق شناس، سخنگوی وزارت فواید عامه به طلوع نیوز گفته است که این پروژه ها برای بیش از ۱۵هزار نفر در کشور به گونه مستقیم و غیرمستقیم زمینه کار فراهم می کند.

پروژه های حفظ و مراقبتی شامل ساخت بزرگ راه ها، سرک ها، دیوارهای استنادی و پل و پلچک می شود.

اشرف حق شناس گفت: "وزارت فواید عامه در سال ۱۴۰۲ ه ش از بودجه انکشافی ۶۸ پروژه را به ارزش بیش از ۱میلیارد و ۸۵۵ میلوین افغانی و از بودجه عادی ۲۱ پروژه را به ارزش بیشتر از ۳۱۶ میلیون افغانی تطبیق می نماید".

شماری از باشندگان کابل با استقبال از آغاز پروژه های توسعه ای می گویند که فراهم شدن زمینه کار در تقویت اقتصاد خانواده ها اثر مثبت دارد.

روحید الله، باشنده کابل گفت: "اگر زمینه کار را برای مردم فراهم بسازند، مردم می تواند شب که طرف خانه می رود یک لقمه نان ببرد و دست به کارهای خلاف نزنند".

از سویی هم، آگاهان مسایل اقتصادی می گویند که برای عملی ساختن پروژه های بزرگ اقتصادی در کشور، نیاز است تا مشکلات سیاسی حل شود.

مسوولان در وزارت فواید عامه همچنان گفته اند که این وزارت در سال ۱۴۰۱ خورشیدی، کار ۱۲۵ پروژه را به ارزش ۴۲۱ میلیون افغانی تکمیل کرده است.

«د افغانستان سوداګریزې او اقتصادي اړیکې» تر سرلیک لاندې کنفرانس جوړ شو

د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال محترم ملا عبدالغني برادر اخوند د افغانستان- امریکا سوداګرۍ خونې او د افغانستان سوداګرۍ شورا له لورې «د افغانستان سوداګریزې او اقتصادي اړیکې» تر سرلیک لاندې جوړ شوي کنفرانس کې ګډون او وینا وکړه. د ریاست الوزراء اقتصادي مرستیال په بهر کې مېشتو افغان او بهرنیو پانګوالو ته بنه راغلاست وواېه او زیاته یې کړه، چې اوسمهال په افغانستان کې سرتاسري امنیت راغلی، د فساد پر وړاندې جدي مبارزه پیل شوې، د صادراتو ترڅنګ د وارداتو او ملي عوایدو کچه زیاته شوې، په کور دننه د خوراکي توکو په تولید کې زیاتوالی راغلی، د لویو پروژو چارې پیل شوې او همدارنګه صنعت، سوداګرۍ او ترانزیټ هم پرمختګ کړی .محترم ملا صاحب د خپلو خبرو پر مهال وویل چې اسلامي امارت د خصوصي سکټور د ملاتړ په موخه پر خامو موادو مالیه کمه کړې، صنعتي پارکونو

پراختیا موندلې، د سوداګرۍ د پراختیا لپاره د لویو لارو بیارغونه پیل شوې او د اوسپنې پټلۍ له لارې له سیمې سره د افغانستان د نښلولو چارې هم جریان لري .محترم ملا صاحب دغه کنفرانس ته وویل چې له طبیعي سرچینو بډایه هیواد، د پانګونې ملاتړې حکومت، ځوان، وړ او ارزانه کاري ځواک، د سیمه ییز اتصال له لارې نړیوالو بازارونو ته لاسرسی، د پانګونې لپاره پراخه چاپیریال او د پانګونې لپاره آسانه قوانین هغه موضوعات دي چې په افغانستان کې یې د پانګونې لپاره زمینه برابره کړې ده .محترم ملا عبدالغني برادر اخوند کورنیو او بهرنیو پانګوالو ته ډاډ ورکړ چې په افغانستان کې د پانګونې د زمینې په برابرېدو سره نه یوازې افغانانو، بلکې بهرنیو پانګوالو ته هم فرصت برابر شوی او دوی کولی شي دلته د برېښنا، کانونو، زراعت، ترانسپورت، زېربناوو، ټکنالوژۍ او روغتیا ترڅنګ په ګڼو نورو سکټورونو کې هم پانګونه وکړي. محترم ملا صاحب زیاته کړه، اسلامي امارت د ټولو پانګوالو لپاره د پانګونې آسانه قوانین رامنځته کړي او پر دې سربېره یې افغانستان ته د دوی د راتلو او دلته په بېلابېلو برخو کې د پانګونې او په دولتي ادارو کې له سرګردانۍ د خلاصېدو په موخه یوه بین‌الوزراتي کمېټه جوړه کړې، چې پانګوالو ته به ټول اړین معلومات او سهولتونه برابروي .محترم ملا صاحب نړیوال سیاست او حالاتو ته په اشارې سره وویل، چې د افغانستان په شاوخوا کې د سمندري سوداګریزو لارو امنیت ته په کتو د ځمکنیو لارو ارزښت ورځ تر بلې زیاتېږي، چې په دې سره به افغانستان د خپل جیوستراتیژیک موقعیت اهمیت په واقعي ډول پیدا کړي. په همدې موخه اسلامي امارت هڅه کوي چې د افغانستان سوداګریزې ترانسپورتي لارې په اساسي ډول ورغوي او پر مټ یې له هغو ګاونډیو هیوادونو سره وصل شي، چې اوسمهال ورسره اتصال نه لري. اسلامي امارت هڅه کوي چې په ټول هیواد کې لویې لارې، سړکونه او د اوسپنې پټلۍ شبکې جوړې او پراخې کړي .په پای کې یو ځل بیا محترم ملا صاحب ټولو کورنیو او بهرنیو پانګوالو ته ډاډ ورکړ چې اسلامي امارت یې بشپړ ملاتړ کوي او په دغه برخه کې ورته ټول اړین سهولتونه برابروي .په دغه کنفرانس کې پر افغان پانګوالو سربېره یوشمېر امریکایي او د ځینو نورو هیوادونو لسګونو پانګوالو هم ګډون کړی و، چې په افغانستان کې له راغلو عیني پرمختګونو یې ستاینه وکړه او په مختلفو برخو کې یې پانګونې ته لېوالتیا وښوده.

گام های استوار
بسوی رشد اقتصادی کشور

سال ۱۴۰۲ را سال رشد اقتصاد کشور خوانده می توانیم زیرا بزرگ ترین پروژه های اقتصادی کشور افتتاح و کارعملی آن به شدت جریان دارد که روزنه های امید را برای یک افغانستان با ثبات به ارمغان آورده و زمینه را کار برای هزاران تن فراهم و ایجاد نموده است. از رسانه های ملی و بین المللی صدای باز سازی و نوسازی پروژه های ملی افغانستان به گوش می رسد که ثاثیرات مثبت بر ارزش پول افغانی گذاشته زیرا تمامی پروژه ها از درآمد داخلی تمویل و عملی می گردد. یکی دیگر از عوامل تطبیق پروژه های بزرگ در کشور تامین امنیت سرتاسری در کشور است که شرکت های بزرگ و کوچک با خیال راحت مشتاق کار در این مورد اند. در گذشته ها یکی از موانع اصلی اجرای پروژه های ملی موجودیت فساد نیز بوده که روی پروژه های ملی کار صورت نمیگرفت. در حال حاضر امارت اسلامی افغانستان با سیاست اقتصاد محور در تلاش است تا از فرصت های موجود به خوبی و درستی استفاده نماید که خوشبختانه نتایج مثبت را در پی داشته که به چند مورد آن ذیلاً اشاره می نمایم.

فاز اول کانال قوش تیپه

این کانال بزرگ ترین انتقال دهنده آب دریای آمو در افغانستان و منطقه بوده که از ولسوالی کلدار ولایت بلخ به طول ۲۸۵ کیلو متر آغاز و تا ولسوالی اندخوی

ولایت فاریاب امتداد داشته که با پهنای ۱۰۰ متر، عمق ۸.۵ متر و در هر ثانیه ظرفیت ۶۵۰ متر مکعب آب را انتقال می دهد. با تکمیل شدن کلی این کانال بیشتر از ۵۵۰ هزار هکتار زمین زراعتی تحت آبیاری قرار خواهد گرفت که در آینده های نه چندان دور افغانستان صاحب یک زراعت میکانیزه و معیاری خواهد شد که تا اندازه زیادی کشور را به خود کفایی اقلام زراعتی رسانیده، باعث رشد سکتور زراعت خواهد شد. قرار است کار فاز دوم این کانال به زودی آغاز گردد.

شاهراه سالنگ

کار عملی باز سازی شاهراه سالنگ به شدت جریان دارد که شمال افغانستان را به جنوب وصل می کند که در ارتفاع ۳۹۵ متر از سطح بحر قراردارد و از کوه های پربرف هندوکش گذشته و تونل ۲-۷ کلیومتر در آن ساخته شده است که در اثر جنگ های داخلی و ریزش برف و باران ها شدیداً تخریب گردیده بود و اموال تجارتی و عابرین این شاهراه دوچار مشکلات زیاد بودند ولی خوشبختانه در سال ۱۴۰۲ کار عملی آن آغاز و تا اندازه زیاد پیشرفت نموده است که با تکمیلی آن تاثیرات مستقم وغیر مستقیم به اقتصاد کشور دارد. مسیر یاد شده کوتاه ترین راه اموال از طریق تجارت زمینی، میان کشور های آسیا میانه وجنوب آسیا بوده که دوازده ولایات شمال کشورا با شرق کشور وصل می نماید.

بند آب گردان بخش آباد

کار پروژه بند آب گردان ولایت فراه آغاز گردیده است. این بند بزرگ ترین آرزوی مردم ولایت فراه است که بعد از گذشت صدها سال تحقق یافت. کار پروژه مذکور در ماه جوزای ۱۴۰۲ رسماً آغاز وتا الحال ادامه دارد و نتایج خوبی در پی داشته است. بند بخش آباد بر فراز فراه رود در ولسوالی بالابلوک فراه ساخته می شود این بند ظرفیت ذخیره سازی ۱۳۶۰ میلیون متر مکعب آب و تولید ۲۸ میگاوات برق را خواهد داشت. بند مذکور دارای دو تونل به اندازه ۹ متر در نو۹ متر و دومی ۶ متر در ۶ متر است. این بند در ۱۰۵ کیلومتری شهر فراه می باشد و در ۳۳ کیلو متری ولسوالی بالابلوک این ولایت قرار دارد، کاسه اصلی این بند ۴۰۰ متر عرض و ۸۰ متر ارتفاع دارد و ظرفیت تخلیه ۴۸۰ متر مکعب آب را در یک ثانیه دارا می باشد. با تکمیل پروژه ساحات ولسوالی بالابلوک، خاک سفید، خوش رود و مرکز ولایت فراه را تحت پوشش آبیاری قرار خواهد داد. قابل یاد آوریست که خوشبختانه ۹۵ در صد کندنکاری تونل اول آن در ماه میزان امسال تکمیل گردید.

به همین ترتیب نظر به گزارشات وزارت فواید عامه در سال روان ۹۰ پروژه به ارزش ۲ میلیارد افغانی در سرتاسر کشور جریان دارد که نزدیک به ۱۵ هزار نفر در این پروژه ها مصروف کار اند. این پروژ ها شامل بزرگ راه ها، سرک ها، دیوارهای استنادی، پل ها وپلچک ها می باشد. نظر به گزارش های این نهاد در سال ۱۴۰۲ از بودجه انکشافی ۶۸ پروژه را به ارزش ۱ ملیارد و ۸۵۵ میلیون افغانی و از بودجه عادی ۲۱ پروژه را به ارزش ۳۱۶ میلیون افغانی تطبیق نموده است. شاروالی کابل و ولایات ده ها جریب زمین غصب دولتی را از نزد غاصبین اخذ و سرک های عمومی را وسعت داد که این خود رفاه و آسایش را به بار می آورد.به همین ترتیب، کار پروژه کابل جدید هم در این سال آغاز شد و ده هامورد دیگر باز سازی در سطح کشور در حال اجرا است. در کُل می توان گفت با وجود مشکلات سیاسی، افغانستان رو به آبادی است و سهم فعال مردم در این را ستا ضروری پنداشته می شود.

زیرک ملیا فوتو ژورنالیست

د افغانستان بانک

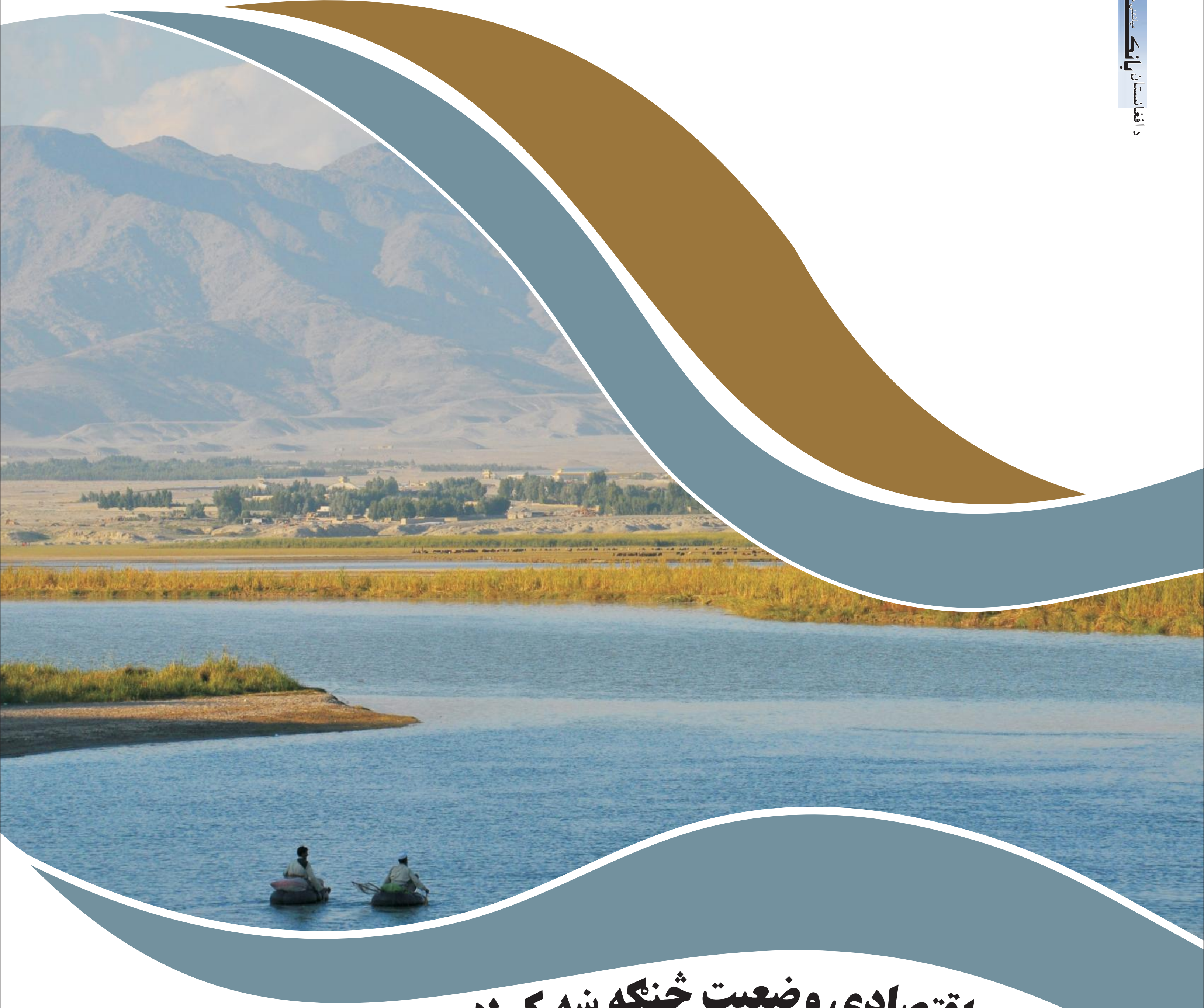

د افغانستان اقتصادي وضعيت څنګه ښه کولای شو

اقتصادپوهان پوهيږي چې ټول اقتصادي وضعيتونه يو حال کې نه وي، او د بيلابيلو سيمو او هيوادونو اقتصادي وضعيت سره توپير لري. که يو هيواد کې مثبت اقتصادي خوځښتونه شتون لري، بل هيواد کې ممکن کم رنګه اقتصادي خوځښتونه وي، که يوه سيمه کې د خلکو اقتصادي وضعيت ورځ تر بلې پرمختيا لور ته ځي بله سيمه کې ممکن د وګړو اقتصادي وضعيت د پرمختيا په حال کې نه وي. د مطلق يو حالت په هکله نه څوک قضاوت کولای شي او نه

هم اقتصادونه په یو حالت کې پاتې کیږي.

د تولیدي عواملو د شتون له امله هم د سیمو او هیوادونو اقتصادونه توپیر کوي. که په یو هیواد کې پانګه زیاته وي په بل هیواد کې ښایي د کار قوه زیاته وي، په یوه سیمه کې ممکن معدنونه، زراعتي امکانات او همدا شان د اوبو پریماني وي او په بله سیمه کې ممکن دا حالت برعکس وي. اقتصادي رکود، اقتصادي پرمختګ، اقتصادي رونق او همدا شان اقتصادي جوړښت ټولې یو بل سره په اقتصاد کې تړلې خبرې دي. د یادونې وړ ده چې سیاسي بدلونونه، ټکنالوژیکي بدلونونه، موسمي بدلونونه، اقتصادي وضعیتونه، د ګاونډیو هیوادونو اقتصادي حالات او تر څنګ یې د جنګ جګړې ستونزې ټول هغه څه دي چې پر اقتصادي وضعیت خپلې اغېزې لري. افغانستان هم اوسمهال داسې یو حالت کې دی چې له اقتصادي پلوه یې ځینې خلک ښایي د اقتصادي ستونزو سره مخ وي.

د دې لیکنې موخه د هغو لارو چارو په ګوته کول دي چې څنګه کولای شو د افغانستان اوسنی اقتصادي حالت لا هم نور د پرمختیا په لور بوځو، تر څو د خلکو اقتصادي وضعیت لا پسې ښه شي.

عموماً، هیوادونه په بیلابیلو اقتصادي وضعیتونو کې چې ښایي مثبت او یا هم مثبت حالت نه وي، دوه ډوله تګلارو څخه کار اخلي چې یو یې احتیاطي تګلارې دي چې موخه یې د اقتصادي ستونزو د راتګ څخه مخکې د حل لارو او تګلارو درلودل دي او بل ډول یې رغنیزې اقتصادي تګلارې دي چې کله یوه اقتصادي ستونزه رامنځته کیږي نو د ستونزې د ختمېدلو په موخه یې حل لارې پیشنهادیږي.

همدا رنګه د معقولو پولي سیاستونو چې پکې خصوصي سکتور ته د بانکونو له لارې د کاروباري پورونو زمینه برابره شي هم مثمره تګلاره ده، او همداشان د کاروبارونو د هڅونکې مالي تګلارې شتون هم د اقتصادي مسایلو د حل لپاره ګټوره تمامیږي. په ترتیب سره لاندې وړاندیزونه کیږي تر څو عملي شي او د هیواد اقتصادي وضعیت ښه او صعودي بهیر خپل کړي.

١- خلکو ته د خوشالۍ او پرمختګ احساس او ذهنیت ورکول: د اقتصادي پرمختګ او په ټولنه کې د عمومي پرمختګ، سوکالۍ او خوښۍ په پار لومړنۍ بنسټیز کار خلکو ته داسې ذهنیت او احساس ورکول دي چې له اقتصادي پلوه ورځ تر بلې بهتري راځي او خلک د روښانه راتلونکي لپاره هیله پیدا کړي. له رواني پلوه، د خلکو او سوداګرو لپاره باید عموماً داسې پوهاوی وشي ترڅو د خلکو مثبت فکر لا پسې غښتلی شي. ځکه کله چې له رواني پلوه خلک ناهیلي وي نو ګڼ شمېر ستونزې رامنځته کیږي. د ښه راتلونکي په هکله د خلکو مثبت فکر د اقتصادي چارو (تولید، صادرات، ترانزیت...)، بهرنۍ پانګونه، د اقتصادي پالیسیو پلي کول او د اصلاحاتو راوستل ځواکمنوي. د مثبت فکر شتون پخپله د پرمختګ لپاره د خلکو او عموماً د حکومت او ټولنې غښتلې اراده څرګندوي او د باور او اعتماد فضا رامنځته کوي. د هیله منتیا او مثبتو افکارو او قوي عزم په شتون کې به اقتصادي فعالیتونو ته لار پرانیستل شي، بهرنۍ پانګوال به هم لیوالتیا پیدا کړي، او په کور دننه به یو ښه کاروباري چاپیر-یال رامنځته شي.

٢- د انساني ځواک پرمختګ ته کار کول: د بشري سرچینو غښتلي کول په

اقتصادي پرمختګ کې اساسي رول لري.

د وګړو و په تعليم، روزنې، دوه کلنو لنډو روزنيزو مسلکي پروګرامونو، او د مهارتونو په لوړولو پانګونه د کاري ځواک د غبنتلي کولو لار ده. د غبنتلي کاري ځواک په لرلو سره په کور دننه مؤلديت زياتيږي، نوښت ته لاره هواريږي، او د پانګونې لپاره د بهرنيانو پام راګرځي.

۳ -د زيربناوو په پرمختګ باندې کار کول: پر زير بنايي پروژو پانګونه (ترانسپورتي لارې لکه د اورګاډي پټلۍ، لويې لارې، د انرژۍ توليدولو سيستمونه، مخابراتي سکتور) د اقتصادي پياوړتيا او اقتصادي سوکالۍ اساسات ګڼل کيږي. د دا ډول پروژو پر مخ وړل د کار نوي فرصتونه رامنځته کوي، سيمه ايز اتصال، د سوداګرۍ پرمختګ او ټرانزيت ته په کور دننه او د سيمې هيوادونو تر منځ لاره هواروي. په ځانګړي ډول د صنعت د ودې لپاره په لنډ مهال کې له ګاونډيو هيوادونو او په اوږد مهال کې د عامه مشارکت (public-private partnership) ماډل پر اساس چې پکې حکومت او خصوصي سکتور دواړه ونډه لري، د بريښنا بندونو جوړولو له لارې د بريښنا اړتياوې پوره کول دي.

۴ -اقتصاد څو اړخيزه کول: د زراعت سکتور د پرمختګ تر څنګ د صنعتي سکتور، خدماتي سکتور، معلوماتي ټکنالوژۍ سکتور ته وده ورکول د اقتصادي پرمختيا او سوکالۍ کې رغنده ونډه لرلای شي. په دې لړ کې، خصوصي سکتور ته لازمه توجه بايد له پامه ونه غورځول شي، کاروباري چاپيريال کې بايد بيروکراسي راکمه شي

او اوږده پروسېجرونه تر وروستي حده لنډ او آسانه شي. خصوصي سکتور سره د مرستو په لړ کې هغوی ته د مالیاتو راکمول، تمویل او ټکنالوژۍ ته لاسرسی مهم دی.

د دې تر څنګ که د اقتصادي زونونو پرمختګ ته پاملرنه وشي، لا به ښه وي. په هر زون کې صنعتي پارکونه جوړ شي. که هر زون د یوې ځانګړې کټګورۍ د تولید لپاره مشخص شي، د تولیدي چارو په ترسره کولو کې به زیاته آسانتیا راشي. د بېلګې په ډول، د ختیځ لورې اقتصادي زون د الکترونیکي توکو یا د غذایي توکو د تولید لپاره ځانګړی شي. د دې ګټه به دا وي چې خام مواد او دې ته ورته نورو اړتیاو ته لاسرسی به نسبتاً آسانه وي، ځکه ځای یې مشخص دی.

۵ – مالي سکتور پیاوړی کول: د مالي سکتور (بانکونو، د کوچنیو پورونو ادارو او نورو مالي ادارو...) ظرفیت او ثبات لوړول. تادیاتي سیستم کې تر وروستي حده پورې باید کوښښ وشي چې څومره ژر کېدای شي ډیجیټلایز شي. په دې وروستیو کې د اف پی کارت او دې ته ورته د نورو کارتونو د رامنځته کولو لپاره د حکومت قدرداني کول ېکار دي، خو له دې هاخوا لا هم زیات کار ته اړتیا ده. موږ د مسلمان هیواد په حیث د اسلامي مالي نظام په پلي کېدو سره کولای شو کروندګرو ته د تمویل او د معاصرو ټکنالوژیکي وسایلو سرچینې په ډېرې آسانۍ سره چمتو کړو. اسلامي بانکوالۍ ته وده په دې لړ کې باید په هیڅ صورت له پامه ونه غورځول شي.

۶ –د پانګونې جذب او هڅونه او د سوداګرۍ د پرمختګ لپاره هلې ځلې: د پانګونې لپاره جذاب چاپېریال کولای شي چې په کور دننه او له بهره مستقیمه پانګه راجذبه کړي. د دې موخې د لاسته راوړلو لپاره په کار ده چې د شته قوانینو، اصولو او تګلارو پلي کېدل آسانه او په عام او خاص ټولو پلي شي. د پانګونې لپاره تشویقي جنبې رامنځته شي (لکه له مالیاتو یو کلنه او دوه کلنه معافي...)، د ملکیت د حقوقو خوندیتوب تضمین شي، او د سوداګرو لپاره د جوازونو او نورو دولتي اسنادو په پروسیجرونو کې آسانتیاوې رامنځته شي. د ګران هیواد د ګاونډیانو سره د سوداګریزو راکړو ورکړو توافقات لاسلیک کول او پلي کول هم موثره ثابتیدای شي.

۷ –په کور دننه په تولیدي (صنعتی) سکتور کې د ټکنالوژۍ د چټک پرمختګ او له نړېوالو کمپنیو له تجاربو او پوهې څخه د ګټه اخیستنې په موخه د ارزښت په نړېوال زنځیر (Global Value Chain) کې ګډون کول: نن سبا ډېری هیوادونه له نورو د ټکنالوژۍ په چټکه توګه د واردولو او د نورو له مهارتونو د چټکې استفادې په موخه همدغه ستراتیژي کاروي. دا په دې معنی چې اوس موږ اړ نه یو څو په کامله توګه یو جنس تولید کړو او بیا یې نړېوال بازار ته واستوو. تر خپلې وسې او تر کومه حده چې په کومو نیمه نهایي شوو اجناسو کې موږ نسبي مزیت لرو هماغه باید چې نورو هیوادونو ته د همدې زنځیر څخه په ګټې اخیستنې صادر کړو. ښه نمونه او مثال یې نن ورځ چین او هندوستان دي. د بېلګې په توګه د راتلونکي لپاره که نور څه نه کېږي، یوازې له لیتیمو څخه د موبایلونو، موټرو، الکټرونیکي وسایلو د بطریو لپاره موږ لازمه پاملرنه وکړو او د الکټرونیکي موټرو یا موبایلونو د جوړولو په زنځیر کې موږ خپله برخه (ارزښت چې د بطریو صادرول دي) وساتو. په نړېواله کچه په بیلابیلو برخو کې د دا

ډول زنځیرونو ساتل او ځان ورکېډول پرته له شکه چې د اقتصادي پرمختګ او اقتصادي سوکالۍ پيل دی.

۸ -سیاحت ته کار کول: اوسمهال ډېری هیوادونه له سیاحت څخه په میلونونو ډالرو عواید تر لاسه کوي. موږ د هیواد په ګوټ ګوټ کې غرنیزي شنې ساحې، طبیعي رواني اوبه ... لرو، یوازې لږه پانګونه په کار ده څو نړیوال سیلانیان را جذب کړو او له دې لارې هم د خصوصي سکتور او هم د حکومت عواید زیات کړو.

۹ -ډیجیټالایزیشن ته کار کول: لکه الکټرونیکي تذکرې وېشلو لپاره آسانتیاوې برابرول، د عامه خدماتو په وړاندې کولو کې د آسانتیاوو د رامنځته کولو په موخه له معاصرې ټکنالوژۍ (لکه د اپلکېشن جوړول، د سافټویر جوړول...) څخه کار اخیستل، او همدارنګه بربېښنايي حکومتوالۍ ته کار وشي چې په مټ به یې په کارونو کې چټکتیا او شفافیت رامنځته شي. د بیلګې په توګه د مالیې د راټولولو پر مهال شفافیت او دې ته ورته نور...

۱۰- د افغانستان اوسني اقتصادي وضعیت ته په کتو چې وګړي یې لا هم د بشپړې اقتصادي پرمختیا څخه برخمن نه دي او د وروسته پاتې سیمو خلک یې لا هم مرستو ته اړتیا لري باید د ګاونډیو هیوادونو څخه په ګټې اخیستنې او یا هم په ممکن صورت کې کابل کې یو نړیوال مرستندویه کنفرانس یا international donor conference جوړ شي او په ډېره ساده ژبه نړیوالو مرسته کونکي هیوادونو استازو ته د افغانستان د بیړنیو مرستو د اړتیا وړ ټکي په ډاګه شي او د مرستو غوښتنه ترې وشي.

۱۱- د افغانستان په هره ولسوالۍ کې د حرفوي زدکړو برنامې زیاتې شي او خام مواد ورته حکومت برابر کړي لکه د غالیو اوبدل، نجاري تولیدات، خامک دوزي او داسې نورو برخو کې ورته د اړتیا وړ مواد حکومت چمتو کړي او د کار مقابل کې ګمارل شوو کسانو ته مزد ورکړل شي او محصولات بهرنیو هیوادونو باندې وپلورل شي نو له حده زیات دا کار مثمر تماميږي. که په هره حرفوي فابریکه کې حد اقل ۵۰۰ کسان هم د هرې ولسوالۍ کار وکړي نو د ډیرو کورنیو لپاره د عاید سرچینه پیدا کیږي او ورسره ملي اقتصاد هم تقویه کیږي.

۱۲- په لنډ مهاله توګه ښاروالي کولای شي روزمزد فعالیتونه زیات کړي له دې کار سره به زرګونه کسانو ته د ورځنیو مزدونو مقابل کې د کار زمینه برابره شي.

لیکوال: تاج محمد تمکین
د ختیځ زون اقتصادپوه
د پولي سیاست لوی آمریت

اخځلیکونه:

1. https://www.usip.org/publications/2022/01/how-mitigate-afghanistans-economic-and-humanitarian-crises
2. https://www.economicshelp.org/blog/299/economics/policies-to-deal-with-economic-crisis/
3. https://www.thecairoreview.com/midan/sustainable-solutions-for-an-economic-crisis/
4. https://giwps.georgetown.edu/event/solutions-for-addressing-the-humanitarian-crisis-in-afghanistan/
5. Online interview with Nangarhar university economics faculty Professor ph.d scholar Shahid Mahmood wiqar, 27th may, 2023 A.D

د افغانستان بانک د کړنو او لاسته راوړنو لنډ راپور (دویمه برخه)
(زمري ۱۴۰۱ – زمري ۱۴۰۲)

د دې راپور لومړۍ برخه په ۱۹۳ ګڼه کې خپره شوې.

د بانکي سکتور کړنې:

په دې برخه کې د بانکي نظام د کړنو او په هیواد کې د بانکي نظام د ثبات او سلامتیا په موخه د دې بانک د څارنې د څرنګوالي په اړه کړنې شاملې دي، چې لنډیز یې په لاندې ډول وړاندې کیږي:

- د بانکونو د درجه بندۍ د معیاري کولو، او پراختیا په موخه د کیمل (CAMEL)سیستم کې د اسلامي بانکوالۍ، معلوماتي ټکنالوژۍ او د پیسو وینځلو او ترهګرۍ د تمویل سره د مبارزې برخې شاملول؛
- د کیمل (CAMEL)سیستم پر اساس ۸ د ساحې دننه هراړخیزې څارنې؛
- د پیسو وینځلو او د ترهګرۍ له ملاتړ سره د مبارزې په موخه ۱۲ هر اړخیزې څارنې،
- د معلوماتي ټکنالوژۍ او بانکي سیستمونو د صحت او کیفیت په موخه ۷ هر اړخیزې څارنې؛
- د مجوزو بانکونو هر اړخیزه څارنه او د بانکي قوانینو، مقررو، کړنلارو او متحدالمال مکتوبونو د تطبیق څخه ډاډ تر لاسه کول؛
- په پخوانیو حسابونو باندې د محدودیتونو را کمول چې دا مهال خلک د پخوا په پرتله له خپلو حسابونو څخه ډېرې پیسې تر لاسه کولای شي:

د افغانستان بانک د متحدالمال پر بنسټ د امریکایي ډالرو انفرادي حساب لرونکو ته په اونۍ کې ۶۰۰ امریکایي ډالر ورکول کیږي،

چې له دې وړاندې په اونۍ کې ۴۰۰ امریکایي ډالره وو او کـه مشتریان غواړي چې په میاشت کې یوازې یو ځل لـه خپـل حساب څخه پیسې واخلي ۲۰۰۰ امریکایي ډالر اخیستلای شي، له دې وړاندې دا مبلغ ۱۲۰۰ امریکایي ډالر ؤ؛ همدارنگه د افغانۍ انـفـرادي حسـاب لرونکو ته په اونۍ کې ۵۰۰۰۰ افغانۍ ورکول کیږي، له دې وړانـدې ۳۰۰۰۰ افغانۍ وې او که وغواړي چې په میاشت کې یو ځل له خپـل حساب څخه پیسې واخلي ۲۰۰۰۰۰ افغانۍ اخیسـتـلای شـي، لـه دې وړاندې ۱۰۰۰۰۰ افغانۍ وې؛ د شرکتي حسابونو لـپـاره ٪ ۵ ټـاکـل شوی، چې په میاشت کې حد اکثر د ۴۰۰۰۰ امریکایي ډالرو څخه زیات نه شي، له دې وړاندې حد اکثر ۲۵۰۰۰ امریکایي ډالر وو. پـه همدې ډول د وړو او متوسطو شرکتونو بانکي ضمانتونه چې د ۳۰۰ زره افغانۍ معادل یا له دې کم وي، اجرا او نغدي تضمین یې بـایـد د افغانستان بانک له متحدالمال سره سم د دوی بانکي حساب ته لیږدول کیږي.

- د بانکي خارنې لوی آمریـت د مقرراتي چـارو د ښـه والـي، د مشتریانو مالي ستونزو ته د رسېدنې، د نغدینگۍ د مـدیـریـت، د سوداگریزو بانکونو د کړنو د ښه والي، د بـانـکـي خـدمـتـونـو د وړاندې کولو د تنظیم، له هیواده بهر لیږدونو د اسانتیاوو، د اداري د ښه والي، د بانکي خدمتونو د پراختیا او نورو موضوعاتو په موخه د هیواد ټولو سوداگریـزو بـانـکـونـو تـه موثر مـتـحدالمال مکتوبونه استولي دي.
- او همدارنگه په دې کال کې د مالي ثبات کمېټې غونډه د ریاست الوزراء د عالي مقام د اقتصادي مرستیال ښاغلي ملا برادر اخند پـه مشرۍ جوړه شوه چې په دې غونډه کې د سوداگریزو بـانـکـونـو سهم لرونکو هم په آنلاین او حضوري ډول گډون درلود. په یاده غونډه کې د ریـاست الوزراء د عالي مقام اقتصادي مرستیال او د افغانستان بانک مشرتابه پلاوي د سوداگریزو بانکونو له سهمدارنـو وغوښتل چې د خپلو بانکونو د نغدینگۍ وضعیت ته پوره پاملـرنـه وکړي او د درنو هیوادوالو لپاره د غوره بانکي خدمتونو د وړاندې کولو او له محدودیت پرته د امانتونو د ورکولو زمینه برابـره شـي.

باید وویل شي چې دا غونډه د افغانستان بانک په مرکزي دفتر کې جوړه شوې وه.

د اسلامي بانکوالۍ پراختیا

دې ته په پام سره چې اسلامي بانکوالي اوس مهال د نړۍ په ټولو هیوادونو کې مخ پر ودې روانه ده او د بشپړ خونديتوب درلودلو ترڅنګ د شریعت له حکمونو سره برابره ده، د افغانستان بانک په افغانستان کې د اسلامي بانکوالۍ د لا زیاتې ودې او پراختیا لپاره اغېزناکې هڅې کړې دي او په دې برخه کې هلې ځلې دوام لري.

- د شریعت له اصولو سره سم د اسلامي بانکوالۍ مطابق د افغانستان بانک د فعالیتونو د مسودې د تعدیل د طرحې جوړول؛
- داسلامي بانکوالۍ د ترویج او د اسلامي هیوادونو د تجربو څخه د ګټې اخیستنې په موخه په بحرین کې د اسلامي مالي ادارو د مجاسبې او تفتیش د مؤسسې د نړیوالې اداري AAOIFI سره د هوکړه لیک لاسلیکول؛
- د سوداګریزو بانکونو د مقرراتو، کړنلارو او پالیسیو کتنه؛
- د مضاربې د پانګه ایزو پاڼو د مسودې ترتیب؛
- د مشارکې د محصول لارښود ترتیب؛
- د مشارکې متناقصې لارښود ترتیب؛
- د اجارې محصول او لارښود ترتیب؛
- د صکوک او تکافل مدیریت لپاره د داخلي کړنلارې ترتیبول؛
- د افغانستان بانک د قانون د اسلامي کېدو د علومو اکاډمۍ په اړوندو غونډو کې ګډون؛
- د علومو اکاډمۍ لخوا د افغانستان بانک د تعدیل شوي قانون کره کتنه، تبصره او د نظریاتو شریکول؛
- د ساحې دننه څارنې تر سره کول؛
- له ساحې بهر څارنې تر سره کول؛

د غیر بانکي سکتور کړنې:

غیر بانکي سکتور د بانکوالۍ سکتور ترڅنګ له ځانګړې اهمیت څخه برخمن دی او د صرافیو، پولي خدمتونو وړاندې کوونکو، د برېښنایي پیسو د مؤسسو، د مالي اجارې د مؤسسو او د اداینې د مؤسسو کړنې رانغاړي. د تېر یو کال په موده کې د دې سکتور د کړنو د تنظیم او میکانیزه کولو لپاره د پام وړ ګامونه پورته شوي دي.

- د صرافیو او پولي خدمتونو شرکتونو څخه باندې ۹۷ جوازونه او د هیواد په ټولو برخو کې څخه باندې ۱۰۹ نمایندګیو ته جوازونه ورکړل شوي چې په دې سره د ټولو جوازونو شمېر ۹۷۳ ته رسېدلی دی او همدارنګه د حساب پی په نامه د برېښنایي پیسو یوې مؤسسې ته د فعالیت جواز ورکړل شوی، په دې جواز دا مهال ۵ د برېښنایي پیسو مؤسسې فعالیتونه تر سره کوي. دا هغه فعالیتونه دي چې د افغانستان بانک د جواز ورکولو په برخه کې تر سره کړي دي.
- له عدلي او قضایي ادارو سره یو ځای د جواز نه لرونکو صرافیو او پولي خدمتونو وړاندې کوونکو شرکتونو د فعالیتونو د مخنیوي په اړه د یو ځانګړي میکانیزم رامنځته کېدل، د جواز ورکوَنې د سیستم پیاوړتیا، د غیر قانوني صرافیو او پولي خدمتونو د فعالیتونو

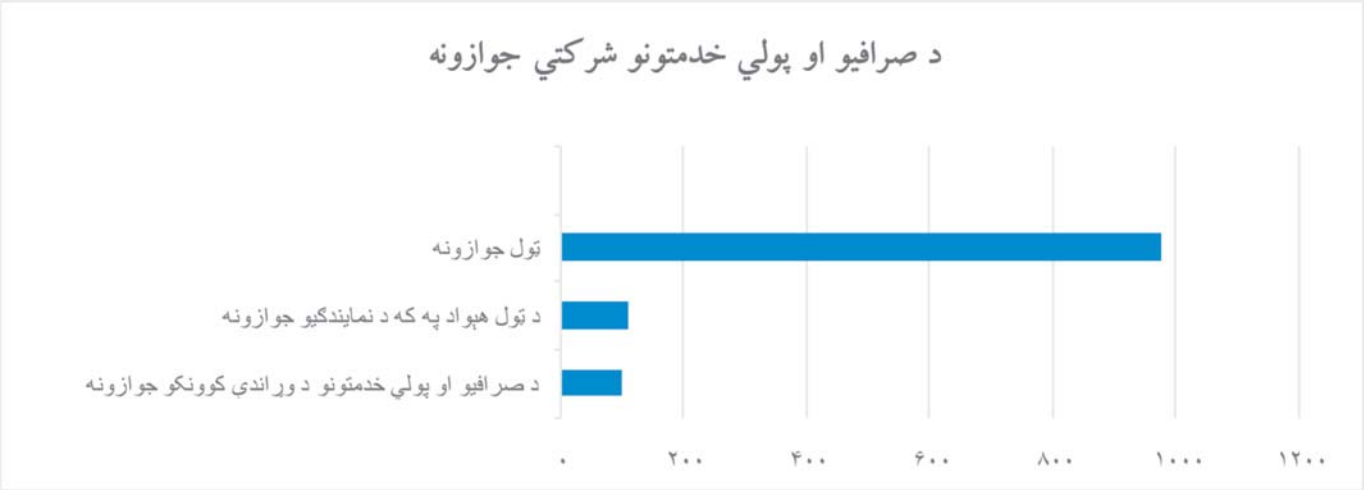

د درولو په موخه د اړوندو ادارو تر منځ د ګډې کمېټې جوړول د دې بانک له نورو فعالیتونو څخه دي.

د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو پر وړاندې مبارزه:

د افغانستان بانک د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شوو عوایدو د مخنیوي د قانون د موادو په پام کې نیولو سره په ښه توګه کار کړی او د اړوندو ادارو په همکارۍ یې له هیواده بهر د ډالرو د قاچاق مخه نیولې چې له امله یې د ډالرو او نورو اسعارو پر وړاندې د افغاني نرخ کنټرول شوی دی.

همدارنګه په تېر کال کې د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو د مخنیوي لپاره د امارتي ادارو تر منځ د همغږۍ د عالي کمیسیون د غونډې جوړېدل، د صرافیو او پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د فعالیتونو په برخه کې د پیسو وینځلو ترهګرۍ د تمویل پر وړاندې د مبارزې د قوانینو غوره تطبیق، اصلاح او تنفیذي اقدامات رامنځته کېدل، د سوداګریزو بانکو له استازو او د افغانستان د سوداګریزو بانکونو اتحادیې سره د قوانینو د رعایتولو په موخه د همغږۍ کمیټې جوړېدل د پیسو وینځلو او له جرمونو څخه ترلاسه شوو عوایدو مخنیوي په برخه کې د دې بانک فعالیتونه دي.

په همدې ډول د هیواد دننه او په سرحدي ګمرکونو کې د پیسو، اسعارو، بې نومه معاملو وړ سندونو، سرو زرو او نورو قیمتي ډبرو د انتقالاتو کړنلارې په جوړولو کې فعاله ونډه اخیستل او د تصویب په موخه د ریاست الوزراء قدرمن مقام ته استول، د تشبثونو او د مشخصو غیر مالي حرفو مدیریت د مالي اقداماتو ادارې د کاري ډلې د وړاندیزونو پر بنسټ، د پیسو وینځلو او ترهګرۍ د تمویل د ملي خطرونو د ارزونې د عمل پلان او د دې مرکز د ۱۴۰۲ هجري لمریز کال د منظور شوي پلان پر بنسټ د تشبثونو او د مشخصو غیر مالي حرفو په سکتور کې د فعالیت پیلول په تېر یو کال کې په یاده برخه کې نور اقدامات دي.

د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د ډیټابیس او سافټویر غښتلتیا، له حد څخه د زیاتو نغدي معاملو د راپورونو برېښنايي کول، د پولي خدمتونو او صرافیو شرکتونو ته د راپور ورکولو سافټویر نصبول، د پیسو وینځلو د مخنیوي قانون په اړه د قانون پلي کوونکو ادارو او د افغانستان بانک کارکوونکو ته د ظرفیت لوړونې د ۷ ښوونیزو پروګرامونو جوړول، د هیواد اقتصادي ثبات د ساتنې په موخه نړیوالو تعزیراتو د اقداماتو د مخنیوي په موخه د (UN، OFAC، DAB/ FinTRACA) ملي او نړیوالو تعزیراتو د لیستونو تطبیق، د پانګونې، د قانون رعایت، عملیاتو، معلوماتي ټکنالوژۍ، نغدینګۍ، د افغانستان بانک د ادارینو... د خطرونو ارزونه هغه کړنې دي چې دې بانک د پیسو وینځلو سره د مبارزې په برخه کې تر سره کړې دي.

ادامه لري...

AfPay: سهولت در پرداخت ها و مصئونیت پولی شمــا

supported vulnerable populations, mitigating the impact of economic downturns and contributing to social welfare. Additionally, remittances from Afghan expatriates have served as a lifeline for many households, injecting foreign currency into the economy and bolstering the country's foreign exchange reserves. These remittances have not only provided financial support to families but have also played a significant role in improving living standards and driving domestic consumption. By increasing the availability of foreign currency, both humanitarian aid and remittances have helped stabilize the Afghani currency, ensuring its value and contributing to the overall economic resilience of Afghanistan.

Improved Security Situation

Security situation in Afghanistan significantly improved in 2023 compared to previous years which facilitated increased exports and trade with neighboring countries. With reduced security risks, Afghan businesses were able to expand their operations and increase their production capacity. This led to a boost in exports of goods and services. Additionally, the enhanced security environment encouraged the initiation of infrastructure projects which had its part in contributing to economic growth and stability as it paved the way for employment opportunities. Good security situation also contributed to improved investor confidence and a more favorable environment for economic activities. This, in turn, had a positive impact on the value of the Afghani.

Taming Inflation

DAB made efforts to monitor and manage inflation through the implementation of prudent monetary policies, including liquidity management and auctions to control rising prices and maintain stability in the economy. Furthermore, as part of its liquidity management strategy, DAB implemented a temporary cap on withdrawals from banks. Despite limited access to foreign exchange reserves, Da Afghanistan Bank has successfully met the country's foreign exchange needs.

In a Nutshell

During the period from August 2021 to September 2023,the Afghani (AFN) witnessed significant ups and downs. Despite the challenging circumstances, the currency experienced an increase in value against the US dollar. Da Afghanistan Bank played a crucial role in managing inflation effectively preserving the value of the Afghani. This led to increased international recognition and stability for the currency. The control of inflation and positive steps taken by DAB towards the stability of the banking system bore fruit. While challenges remain, Afghanistan's central bank remains committed to maintaining financial stability and continuing effective measures to control inflation, strengthen the banking system and ensure the prosperity of the nation.

Anwar Ullah Hayat

Publications Manager, DAB

robust framework for controlling dollar smuggling. It introduced enhanced reporting requirements for FXDs and MSPs, ensuring transparency in financial transactions and facilitating the detection of suspicious activities. The bank also conducted regular audits and inspections to monitor compliance and identify any potential loopholes or weaknesses in the system.

Curtailing the Use of Foreign Currency

Da Afghanistan Bank implemented measures to restrict the use of foreign currency, especially the currency of neighboring countries, in daily transactions, aiming to promote the use of the Afghani (AFN) and maintain control over monetary policy. To effectively communicate and enforce these restrictions, DAB launched public awareness programs in collaboration with relevant institutions including law enforcement agencies across different provinces. These programs included the publication of informative posters, social media campaigns, and other communication channels to educate the public about the importance of conducting transactions in the national currency. By raising awareness about the benefits of using the Afghani (AFN) and the legal implications of using foreign currency, DAB sought to foster a culture of compliance and reinforce the use of the national currency in day-to-day financial transactions. These efforts were crucial in curbing the widespread use of foreign currency and promoting the stability of the domestic monetary system.

Cracking Down on Unregulated MSPs and FXDs

Da Afghanistan Bank prioritizes the integrity of the financial system by actively combating money laundering, terrorism financing, and the circulation of proceeds of crimes. Unregulated nonbanking institutions pose a significant risk, leaving consumers vulnerable to fraud and undermining the credibility of the financial sector. To address this, the bank has implemented measures to oversee licensed institutions, improve regulations, and establish efficient mechanisms for regulating the foreign exchange and money services sectors. A joint committee was formed to detect and prevent illegal activities, and penalties were imposed on licensed and unlicensed entities. By revoking licenses of non-standard institutions, identifying illegal unlicensed entities, and introducing a new licensing mechanism, the bank ensured that qualified entities operate in the market, boosting consumer confidence and enhancing the integrity of the financial system.

Aid and Remittances

Humanitarian aid by the United Nations and remittances from the Afghan Diaspora living abroad have also played an important role in preserving the value of the Afghani currency. These inflows of funds have provided much-needed stability to the economy and helped alleviate the economic challenges faced by Afghanistan. Humanitarian aid, in the form of cash, food, and medical supplies, has directly

For instance, the World Bank's reports noticed that the inflation has declined and the value of the Afghani (AFN) has improved against other currencies and domestic price stability has been managed well. Furthermore, the Afghani (AFN) was even recognized by Bloomberg which has called it the world's best performing currency in the third quarter of 2023. Bloomberg report highlights that the value of the Afghani has witnessed an increase of 14% in the past year, placing it on third position in the global list. Previously, the Bloomberg ranked it second amongst the nine best currencies of the world.

DAB's Role

The outstanding performance of the Afghani (AFN) can be attributed, apart from other factors, to DAB's prudent monetary policies, strategies and effective measures, which have instilled public trust in the banking sector and prevented inflation from spiraling out of control and preserved the value of the Afghani against the US dollar. These measures encompassed tightening monetary policy, strengthening regulatory frameworks, and emphasizing transparency in financial transactions. Part of its strategies was putting a lid on the smuggling of the US dollar, cracking down on unregulated FXDs and MSPs, limiting the use of foreign currencies in domestic transactions, ban on online illegal financial activities, and raising awareness about increasing the use of the Afghani (AFN) in businesses.

Curbing the Dollar Smuggling

Da Afghanistan Bank implemented a comprehensive strategy to address the issue of dollar smuggling and worked diligently to curb such illicit activities. Recognizing the detrimental impact of dollar smuggling on the economy, especially on the value of the Afghani, the bank engaged in close collaboration with various stakeholders. To combat dollar smuggling effectively, Da Afghanistan Bank employed a multi-pronged approach. It established strong relationships with FXDs and MSPs, providing them with necessary guidance, training, and support to ensure compliance with regulations and prevent the facilitation of illegal activities. Regular meetings were organized to exchange information, address concerns, and enhance cooperation to combat dollar smuggling.

Furthermore, Da Afghanistan Bank actively engaged with law enforcement agencies, customs, and border control authorities, to strengthen the enforcement of regulations and laws related to currency movements. Through its relevant departments, Da Afghanistan Bank ensured that intelligence sharing were conducted to identify and apprehend individuals or groups involved in illicit dollar smuggling activities. The bank provided relevant authorities with the necessary resources and assistance to effectively investigate and prosecute offenders. In addition to collaboration and enforcement, Da Afghanistan Bank implemented strict regulatory measures to create a

thousands of customers causing a run on the banks to withdraw cash. All these factors severely affected the value of the Afghani (AFN) against the US dollar such that through August 2021 and January 2022 the Afghani exchange rate reached the peaks of 104from 81-82.

The Afghani Exchange Rate Against the USD
August 2021-September 2023

Data provided by Market Operations Department, Da Afghanistan Bank

However, Da Afghanistan Bank, spared no effort to head off the Afghani's crazy rush towards soaring inflation. The bank implemented a range of effective and carefully devised monetary policies and strategies to keep inflation in check. As a result, the Afghani exchange rate in January 2023 improved to 89.40 compared to 104.5 of January 2022. The value of the Afghani (AFN) kept taking pace and the positive trend continued such that in September 2023, the Afghani exchange rate was 78.7. The outstanding performance has outpaced the value of regional currencies and its value is now even better than the Indian Rupee with its exchange rate of 83-84.

The World's Best Performing Currency

International organizations and institutions have praised the measures taken by Da Afghanistan Bank to preserve the value of the Afghani. DAB's management and implementation of sound monetary policies have played a crucial role in maintaining the stability of the currency. As a result, the Afghani is now widely accepted as a stable currency globally.

Afghani (AFN): The Best Performing Currency

Inflation is a persistent concern for economies worldwide, and the role of central banks in controlling it is of utmost importance. Central banks play a crucial role in maintaining price stability and preserving public trust in the banking and financial system. However, if central banks fail to effectively control inflation, it can have potential consequences, as people will lose their trust in central banks and the stability of the financial system will be at stake. As the central bank of the country, Da Afghanistan Bank works diligently to achieve and maintain domestic price stability, foster a robust financial system, and keep inflation in check. It has played a crucial role in controlling inflation and preserving the value of the Afghani (AFN) through its sound monetary policies. By implementing effective monetary measures, Da Afghanistan Bank has been able to curb inflationary pressures and ensure the stability of the Afghani (AFN). This has not only fostered confidence in the domestic economy but has also garnered recognition from global institutions.

Reigning in the Afghani's Rush towards Soaring Inflation

During the past two years, the Afghani (AFN) faced significant fluctuations in its value against the US dollar. The fluctuations became particularly prominent in the last quarter of 2021 and the first quarter of 2022, following political changes in the country that left the economy in a state of uncertainty, causing major setbacks such as the suspension of millions of dollars of foreign aid, a series of international sanctions, and the halt of crucial projects. The economy was hit by a storm of surging inflation and prices skyrocketed, with

د افغانستان بانک به هیچ شخص یا شرکتی
جواز فعالیتهای آنلاین فوریکس صادر نکرده است.

The Bank بانک

September 2023

شماره ۱۹۴ - صفرالمظفر ۱۴۴۵ - سنبله ۱۴۰۲